Pozitivne misli snažno utječu na gene

Vlado Čutura

Poslijediplomski tečaj trajnoga medicinskoga usavršavanja s međunarodnim sudjelovanjem o temi »Sekundarna prevencija u pedijatriji« održan je u Slavonskom Brodu od petka 21. do nedjelje 23. ožujka u organizaciji Medicinskoga fakulteta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Opće bolnice »Dr. Josip Benčević«, Hrvatskoga liječničkoga zbora i Hrvatskoga pedijatrijskoga društva. S različitih aspekata znanstvenici su predstavili nova dostignuća u znanosti, posebno u pedijatriji, na kojima se mogu graditi preventivne mjere liječenja te poboljšanje kvalitete zdravlja.

Među inima fizičar dr. Davor Pavuna govorio je o važnosti vode, njezinoj atomskoj strukturi te potrebi njezina korištenja u svakidašnjem životu. Posebno je naglasio da Bog ravna kozmosom jer znanost je otkrila tek pet posto njegovih zakonitosti. Akademik Krešimir Pavelić govorio je o temi »Noviji pogled na personaliziranu medicinu«. Istaknuo je pomanjkanje znanja o uzrocima bolesti, a to podrazumijeva pomanjkanje znanja o biološkim biljezima koji upućuju na ranu prisutnost bolesti ili stadij bolesti, zatim nedostatno znanje o faktorima koji utječu na učinkovitost mogućih lijekova. »Zapanjujući je opseg opstojnosti pristupa pokušaja i pogrešaka čak i u slučajevima kad saznanja i postoje«, kazao je akademik Pavelić. Dodao je kako će razvojem znanosti, posebno tehnološkim dijagnostičkim napretkom medicina budućnosti biti personalizirana i preventivna, što bi trebalo rezultirati jeftinijom i efikasnijom zdravstvenom skrbi.

Snimio F. Čutura

Prof. dr. Neda Aberle

»Ako je embrij/fetus ljudska jedinka, onda je i subjekt, ako je subjekt, onda je i osoba. Nema ljudske jedinke i subjekta a da nije osoba«, kazala je dr. Neda Aberle.

Uz niz vodećih stručnjaka iz Hrvatske i inozemstva, posebnu pozornost privuklo je predavanje prof. dr. Neđe Aberle koja je govorila o temi »Psihički status majke u trudnoći - dalekosežni utjecaj na razvoj i ponašanje djeteta«. Prof. Aberle pošla je od znanstvene činjenice da život počinje začećem. Od trenutka oplodnje jajašca započinje život, koji nije ni majčin ni očev, nego život potpuno novoga ljudskoga bića koje se razvija samo za sebe.

Najteže je biti roditelj

»U trenutku spajanja dviju stanica već postoji djetetova genetska šifra koja je jedinstvena i neponovljiva za svakog čovjeka«, kazala je prof. dr. Aberle. Zna se stas, boja očiju, sklonost ili otpornost prema bolestima, umjetnička darovitost, sve umne sposobnosti. Istaknula je da je biološki dio čovjeka tijelo, a duhovni je dio duša. Oni tvore jedinstvenu ontološku postojanost. »Ako je embrij/fetus ljudska jedinka, onda je i subjekt; ako je subjekt, onda je i osoba. Nema ljudske jedinke i subjekta a da nije osoba.« Posebnu važnost, istaknula je dr. Aberle, nosi majka u životu djeteta, osobito na njegov psihološki razvoj. Stoga je prenatalno razdoblje neprocjenjivo važno u kreaciji osobnosti djeteta. »Nije svejedno je li dijete željeno ili neželjeno, voljeno, ili je pak nastalo 'slučajno' pa se uslijed toga razvila ravnodušnost majke na pojavu novoga života«, kazala je dr. Aberle. Epigenetika (područje genetike koje se bavi utjecajem okolišnih čimbenika na genetsku strukturu) pokazuje da možemo promjenom svoje percepcije ili vjerovanja slati poruke našim stanicama i tako izazvati reprogramiranje njihova oblika izražavanja. »Pozitivne misli imaju golem učinak na gene, samo kada su u skladu s podsvjesnim programiranjem. Jednako snažan učinak imaju i negativne misli. Placebo je učinak pozitivnoga vjerovanja, a nocebo ima moć negativnoga vjerovanja.« Šaljući poruku budućim majkama, dr. Aberle je zaključila: »Od svih zanimanja najteže je biti roditelj. Uloga majke nije zahtjevna ako obiluje ljubavlju. Tada je sve tako jednostavno, spontano. Majčina riječ ima sposobnost preobražavati život, unositi u njega radost, slobodu i mir, ali nažalost, neke majke svojim riječima mogu izazvati tugu, robovanje i uznemirenost.«

O duhovnoj dimenziji obiteljske ljubavi i utjecaju na dijere govorio je dr. o. Božidar Nagy. Osvrćući se na stanje u društvu, kazao je da u našem stoljeću roditeljstvo postaje sve teža zadaća i sve je više onih koji zaziru od braka i roditeljstva. No duhovnost, ljubav u obitelji i potomstvo tri su kršćanska polazišta koja su prožeta božanskom stvarnošću, ali i zakonitošću koju je Stvoritelj u njih upisao i što treba poštovati.

Politika stimulacije i zadržavanja osoblja

Osim zajedničkih predavanja te općih tema s različitih aspekata, zasebno su održana i dva stručna skupa liječnika i medicinskih sestara.

U predavanju »Timska suradnja i rano prepoznavanje poremećaja iz autističnog spektra« Jadranka Pavić, predavačica na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu, osvrnula se na osnovne karakteristike autističnoga poremećaja, koji se uvrštava u najčešće dječje neurorazvojne poremećaje, te probleme u njegovu ranom otkrivanju i ranoj intervenciji. U Republici Hrvatskoj registrirano je oko 8000 osoba s autističnim spektrom poremećaja, no pretpostavlja se da je ta brojka znatno veća. Navela je kako postoje veći problemi u usklađenosti timske suradnje različitih vrsta stručnjaka koji skrbe o djeci s autističnim spektrom poremećaja. Roditelji prolaze dug i ne jednostavan put u prikupljanju nalaza stručnjaka različitih disciplina koji se odvijaju odvojeno. Nema jedinstvenoga protokola za otkrivanje i ranu dijagnostiku poremećaja iz autističnoga spektra, zapravo ne postoji povezanost, koordiniranost odgovarajućih službi ni sustava stručne podrške. Naglasila je da mnogi dodatni problemi u razvoju djeteta i životu roditelja nastaju kao posljedica izostanka pravodobne i primjerene podrške djetetu i roditeljima u razdoblju između dijagnoze i uključivanja u određeni predškolski program.

Osvrćući se na ulogu zdravstvene službe, odnosno primarne zdravstvene zaštite i patronažnih medicinskih sestara, prikazala je mogućnosti ranog otkrivanja elemenata iz autističnoga spektra poremećaja koji se već od najranije dobi može provesti upotrebom jednostavnoga upitnika. Navedeni upitnik koji može upozoriti na moguće probleme prvi je korak k složenijim postupcima dijagnostike.

Uz brojne kliničke teme iz uže specijaliziranih područja sestrinske zdravstvene skrbi djece, na simpoziju su bile zastupljene i teme o odgojnim postupcima i o partnerstvu medicinskih sestara i roditelja. Tako, među ostalim, u radu »Kako partnerskim odnosom ojačati roditeljstvo u procesu liječenja«, medicinske sestre Terezija Konstantino i Marina Čičak Novak iz Kliničkoga bolničkoga centra Zagreb prikazale su iskustva u jedinici intenzivnoga liječenja novorođenčeta.

Potrebne podrške roditeljima

Naglašeno je kako je odgovornost medicinskih sestara u odnosu s roditeljima dvostruka, a očituje se u poticanju podrške u roditeljskoj ulozi i suočavanju s teškim stanjem djeteta te u zajedničkim naporima u zbrinjavanju djeteta i postupcima liječenja. O sigurnosti medicinske sestre u svakodnevnom radu govorila je Elizabeta Kralj Kovačić iz Dječje bolnice Srebrnjak, koja je navela kako u cjelokupnom sustavu zdravstva u Hrvatskoj medicinske sestre čine 46 posto, a u skupini zdravstvenih djelatnika srednje i više stručne spreme čine čak 71 posto. U svojem radu medicinske sestre izložene su raznim rizicima, ergonomskim, psihološkim, kemijskim, kao i infekcijama koje se prenose krvlju. Prema podacima iz 2008., najviše ubodnih incidenata igłom događa se na bolničkim odjelima (oko 40 %) te u operacijskim dvoranama (oko 25 %). Najčešći razlog zašto se događaju ubodni incidenti su žurba (32 %), nepredviđena reakcija bolesnika (31,7 %) te nepažnja (16 %). Nadalje, govoreći o društvenom statusu medicinskih sestara, Vlasta Krešić iz Kliničke za dječje bolesti Zagreb, prikazala je iskustva boravka u jednoj od klinika u SAD-u koja je dobila priznanje »Magnet recognition« koje predstavlja model najbolje sestrinske prakse. Iskustva pokazuju kako najbolje i najkvalitetnije kliničke posebno značaj daju visokom obrazovanju medicinskih sestara, politici stimulacije i zadržavanja osoblja, osnaživanju osoblja i utjecaju na motiviranost i osiguranje kvalitete rada. Sve to snažno utječe na budžet bolnice, ukupne uštede i izvrsnost u radu te kvalitetnu zdravstvenu skrb.